

WOŁONTARIAT METROPOLITALNY

MODEL GDAŃSK 2016

SPIS TREŚCI

1. WOLONTARIAT METROPOLITALNY. STRATEGIA I DZIAŁANIA	3
2. OD WIZJI DO STRATEGII	3
2. OD MODELU DO DZIAŁANIA. „SYNERGIA - SYSTEM ORGANIZACJI WOLONTARIATU W GDAŃSKU”	7
4. DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE ROZWÓJ WOLONTARIATU METROPOLITALNEGO	9
5. ANIMOWANIE WSPÓŁPRACY ZE ŚRODOWISKIEM SZKOLNYM	10
6. FINANSOWANIE WOLONTARIATU	12
7. DOBRE PRAKTYKI WOLONTARIATU W METROPOLII	14
8. WOLONTARIAT W PYTANIACH, CZYLI JAKIE WĄTPLIWOŚCI NASUWAJĄ SIĘ NAJCZĘŚCIEJ WOLONTARIUSZOM	17
9. PODSTAWOWE INFORMACJE DLA WOLONTARIUSZY I ORGANIZATORÓW WOLONTARIATU	19
10. OŚRODKI WOLONTARIATU W METROPOLII	21

1. WOLONTARIAT METROPOLITALNY STRATEGIA I DZIAŁANIA

Niniejsza publikacja powstała w ramach starania Gdańska i Metropolii o uzyskanie tytułu Europejskiej Stolicy Kultury. Zagadnienia wolontariatu, odpowiedzialności społecznej i solidarności na co dzień są niezwykle ważne dla programu naszego miasta.

Celem publikacji jest zaprezentowanie potencjału wolontariatu w Gdańsku i Metropolii oraz zachęcenie różnorodnych instytucji (samorządy, biznes, organizacje pozarządowe) do współpracy przy budowaniu i realizacji metropolitalnego modelu wolontariatu. Chcemy w niej zaprezentować model wolontariatu metropolitalnego, który został opracowany przez wiele podmiotów ze wszystkich trzech sektorów. Pragniemy, aby działania, które na co dzień podejmują organizacje pozarządowe, instytucje publiczne i podmioty prywatne, przyczyniały się do rozwoju wolontariatu w naszym regionie.

W publikacji zamieściliśmy przykłady dobrych praktyk w zakresie inicjatyw wolontariackich. Naszym zamiarem było pokazanie Gdańska i Metropolii jako regionu o dużym potencjale w tym zakresie.

2. OD WIZJI DO STRATEGII

2.1 *Po co nam model wolontariatu metropolitalnego?*

Rozpoczynając pracę nad programem wolontariatu metropolitalnego Gdańsk 2016, zadaliśmy sobie następujące pytania:

- Czy chcemy, aby nasz program był typowym akcyjnym i czasowym zrywem na potrzeby ESK?
- Co zrobić, aby nie tworzyć kolejnego w mieście zadaniowego programu wolontariatu?
- Dlaczego stopień zaangażowania społeczeństwa w działania na zasadach wolontariatu jest niski w Gdańsku i Polsce? Jak to zmienić?

Budowę modelu poprzedziła wcześniejsza analiza kondycji wolontariatu zarówno w wymiarze ogólnopolskim, jak i trójmiejskim. W wymiarze ogólnopolskim, oparliśmy się przede wszystkim na badaniach przeprowadzonych przez Stowarzyszenie Klon/Jawor „Wolontariat, filantropia i 1%. Raport z badań”¹ oraz badaniach przeprowadzonych przez Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku „Ex Ante” Gdańsk 2009² i „Ex Ante Kultura” Gdańsk 2009³.

¹ Anna Baczek, Agnieszka Ogrocka „Wolontariat, filantropia i 1% Raport z badań 2007” Stowarzyszenie Klon/Jawor Warszawa, 2008.

² <http://www.gdansk.pl/organizacje,78,12919.html> (badanie „Ex Ante”).

³ <http://www.gdansk.pl/organizacje,78,14218.html> (badanie „Ex Ante Kultura”).

2.2 Wnioski

Ciągle niewystarczająco zaangażowana jest tzw. grupa 50+. Jest to problem w skali całego kraju. W przeciwieństwie do takich państw, jak Stany Zjednoczone, Australia czy państwa „starej Unii” w Polsce dominuje wolontariat młodzieży, a zaangażowanie osób starszych stanowi niewielki odsetek w stosunku do zaangażowania wszystkich Polek i Polaków. W ramach modelu postanowiliśmy położyć nacisk na zmianę tego stanu. M.in. dzięki projektowi Active Citizens – Aktywna Społeczność dofinansowaliśmy dwa projekty (na 11, w czym trzy poświęcone wolontariatowi), adresowane do tej grupy odbiorców/czyń, których celem jest wzmocnienie postaw prospołecznych osób w okresie późnej dojrzałości.

Kolejny problem, powodujący, że zainteresowanie wolontariatem nie wzrasta, jest kojarzenie go z działalnością pomocową. Ciągle niewielka jest wiedza osób zainteresowanych wolontariatem, na temat różnorodności inicjatyw, w które można się zaangażować. W województwie pomorskim (ale jest to również problem innych regionów) najbardziej rozpoznawalną formą wolontariatu jest wolontariat hospicyjny. To skojarzenie powoduje, że osoby, które nie czują się na siłach zaangażować się w pomoc osobom terminalnie chorym, rezygnują z zaangażowania społecznego w ogóle. Budując model, postawiliśmy przede wszystkim na narzędzia, które pozwolą potencjalnym wolontariuszom i wolontariuszkom na zapoznanie się z różnorodnymi ofertami, rozszerzając je przede wszystkim o kulturę i sport. Takimi narzędziami będą m.in. powstający w ramach projektu program „Synergia”, a także powstający w ramach organizacji Mistrzostw Europy UEFA EURO 2012 program aktywizacji mieszkańców prowadzony przez Miasto Gdańsk. Ważnym zadaniem jest dla nas również docieranie z informacjami o różnorodnych możliwościach zaangażowania wolontariackiego poprzez media.

Kolejnym wyzwaniem jest zwiększenie skuteczności zarządzania wolontariatem w organizacjach pozarządowych. Z wyżej wymienionych badań wynika, że niewielki odsetek organizacji współpracuje z wolontariuszami/kami zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, np. nie są podpisywane porozumienia, które są obowiązkiem organizacji wynikającym z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Podstawowym wyzwaniem wynikającym z modelu jest to, aby aktywność poszczególnych organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania wolontariuszy, sprzyjała rozwojowi wolontariatu. Dlatego chcemy usystematyzować pewne pojęcia oraz wprowadzić standardy, które pozwolą na zwiększenie zainteresowania wolontariatem w wymiarze całego regionu.

Zależy nam również na wspomaganiu i promowaniu oddolnych działań obywatelskich. Chcemy zachęcić różne grupy do własnych, samodzielnych inicjatyw społecznie odpowiedzialnych. W 2010 roku udało się przeprowadzić pierwszy konkurs dla inicjatyw oddolnych w ramach współpracy Urzędu Miejskiego w Gdańsku z Fundacją Edukacji Przedsiębiorczości Społecznej. Również konkursy przeprowadzane przez biuro Gdańsk 2016 w zakresie kultury pozwalały na aplikowanie o środki grupom nieformalnym.

Kolejnym wyzwaniem jest zachęcenie administracji publicznej do wprowadzenia takich rozwiązań, które pozwolą na odbywanie świadczeń wolontariackich w sektorze publicznym. Zwłaszcza w szkołach i ośrodkach pomocy społecznej.

2.3 Budowa modelu

W 2009 roku biuro Gdańsk 2016 rozpoczęło konsultacje środowiskowe celem analizy potrzeb oraz wypracowania rozwiązań i koncepcji. Prace odbywały się w trzech grupach:

- organizacje statutowo zajmujące się wolontariatem,
- instytucje samorządowe,
- organizacje pozarządowe.

W prace nad budową modelu zaangażowało się wiele organizacji i instytucji. Poza spotkaniami organizacji i instytucji zaangażowanych w prace trzech grup roboczych, zorganizowaliśmy także sześć spotkań konsultacyjnych, w których uczestniczyli przedstawiciele sektorów administracji i NGO.

2.4 Cel i sposoby realizacji

Najważniejsze cele, które chcielibyśmy osiągnąć poprzez wspólne wdrażanie modelu wolontariatu metropolitalnego to:

1. Zaangażowanie jak największej ilości osób w program obchodów Europejskiej Stolicy Kultury 2016.
2. Utworzenie kompleksowego i ustandaryzowanego programu obsługi wolontariatu obejmującego swoim zasięgiem cały obszar metropolitalny i wszystkie podmioty związane z wolontariatem.
3. Wdrożenie zintegrowanego systemu wolontariatu, zarówno jego oferty, jak i dostępu do niej.
4. Długofalowa zmiana w myśleniu i postrzeganiu wolontariatu poprzez międzysektorową, międzyśrodowiskową oraz wielopokoleniową edukację obywatelską.
5. Zmiana postawy społecznej mieszkańców z biernej na aktywną.
6. Wzmocnienie istniejących struktur zajmujących się wolontariatem i ujednolicenie standardów.

2.5 Odbiorcy

Podstawowym założeniem podczas tworzenia modelu było włączenie w jego budowę wielu partnerów, co jest niezbędnym warunkiem do stworzenia różnorodnej oferty zaangażowania wolontariackiego. Odbiorcami bezpośrednimi będą wszyscy mieszkańcy regionu, a także turyści odwiedzający Metropolię. Odbiorcami pośrednimi są instytucje i organizacje, które inicjują działania wolontariackie, bądź zamierzają je rozpocząć w ramach ich bieżącego funkcjonowania.

Odbiorcy bezpośredni

Mieszkańcy Gdańska i Metropolii oraz odwiedzający turyści. Do tej grupy skierowane zostaną działania edukacyjne, promocyjne, diagnozujące oraz integracyjne. Zastosowane narzędzia ułatwią komunikację, a co najważniejsze zrewolucjonizują dostępność do oferty działań wolontariackich. Dzięki budowaniu partnerstw pomiędzy podmiotami związanymi z wolontariatem stworzymy

kompleksową i różnorodną ofertę jako metodę realizacji indywidualnych pasji i formę spędzania czasu wolnego.

Model wolontariatu Gdańsk 2016 zakłada położenie dużego nacisku na równy dostęp do programu przez szczególne zaangażowanie następujących grup i środowisk:

- mniejszości etniczne, narodowe oraz wyznaniowe,
- osoby wykluczone z powodu wieku (np. 50+),
- osoby bezdomne,
- osoby z niepełnosprawnościami,
- osoby wykluczone przez wygląd,
- osoby z uzależnieniami,
- osoby o niskim statusie materialnym,
- osoby objęte resocjalizacją (np. byli więźniowie),
- LGBT (lesbijki, geje, osoby biseksualne i transpłciowe).

Odbiorcy pośredni

Przedstawiciele trzech sektorów, dla których zostanie opracowany pakiet informacyjny, promocyjny oraz edukacyjno-szkoleniowy. Model zakłada również powołanie moderatorów oferty w sektorach oraz instytucjach.

Sektor publiczny

Pierwszą grupą w ramach instytucji samorządowych jest kuratorium oświaty oraz szkoły. Drugą instytucje samorządowe, które bezpośrednio dotyczą kwestii pomocy społecznej, np. miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej. Rezultatem długofalowych działań będzie zmniejszenie wykluczenia oraz rozwój kapitału społecznego i wspólnoty obywatelskiej w mikrospołeczeństwach.

Trzecim odbiorcą w ramach instytucji samorządowych są departamenty urzędów miast, starostw i gmin, działające w obszarze edukacji, kultury, spraw społecznych, ochrony środowiska, sportu oraz promocji.

Głównym długofalowym celem uruchomienia oferty w wymienionych dziedzinach jest promowanie i zwiększanie świadomości urzędników na temat wartości współpracy z wolontariuszami.

Sektor pozarządowy, obywatelski

Odbiorcami w tym sektorze są organizacje pozarządowe i grupy nieformalne. Działania skierowane do tej grupy dotyczą usprawnienia komunikacji z potencjalnymi wolontariuszami, sprawnego zarządzania nimi wewnątrz organizacji, wdrożenia kompleksowego systemu motywacyjnego i uznaniowego. Szkolenie członków organizacji, stały kontakt i wsparcie merytoryczno-organizacyjne wpłynę na obniżenie poziomu złych doświadczeń związanych z wolontariatem oraz na rozwój oferty tych organizacji, co przyczyni się do wzrostu liczby wolontariuszy w regionie.

Obserwacje wskazują, że złe doświadczenia związane z wolontariatem wynikają głównie z praktyki organizacji, które delegują wolontariuszy do prostych, często nierozwijających zadań. Rolą modelu jest zmiana mentalności kadry zarządzającej NGO i zwiększenie poziomu decyzyjności wolontariuszy.

Sektor prywatny

Jest to najtrudniejsza grupa dla rozwoju odpowiedzialności społecznej poprzez animację wolontariatu. Wolontariat pracowniczy jest realizowany w Polsce głównie przez duże korporacje, przede wszystkim zagraniczne. W Gdańsku i Metropolii brakuje lokalnego programu wolontariatu pracow-

niczego, który angażowałby potencjał ludzki i rzeczowy lokalnych mikro- i makroprzedsiębiorstw. Naszym celem jest, aby społeczna odpowiedzialność firm rozwijała się głównie dzięki działaniom edukacyjnym nakierowanym na kadre zarządzającą oraz samych pracowników. W długofalowej perspektywie działania edukacyjne mają większe szanse na trwałość zaangażowania tej grupy niż promocja kreująca efemeryczną modę, opartą jedynie o motywację wizerunkową przedsiębiorstw.

Media

Ważnym elementem rozwoju wolontariatu jest rozpowszechnienie wśród dziennikarzy rzetelnej wiedzy na temat tego, czym jest ten ruch społeczny. Do mediów skierujemy działania diagnozujące, edukacyjne oraz konferencje prasowe i bieżący PR. Planujemy również zaangażować media obywatelskie.

OBSZAR	PRZYKŁADY DZIAŁAŃ
Teoria	– ujednoczenie definicji wolontariatu – ujednoczenie przekazu poprzez komunikację wewnętrzną i zewnętrzną
Komunikacja	– metropolitalny portal internetowy stanowiący podstawowe narzędzie modelu. Portal zawierać będzie między innymi bazę danych wolontariuszy, profil wolontariusza/ki, narzędzia portalu społecznościowego, oferty szkoleń oraz przede wszystkim zintegrowany system oferty wolontariackiej z całej Metropolii – kanały komunikacyjne między organizacjami, instytucjami, organizatorami wydarzeń, istniejącymi programami wolontariatu i samymi wolontariuszami
Edukacja obywatelska	– narzędzia edukacyjne w zakresie wolontariatu: szkolenia, scenariusze lekcji, podręczniki, broszury, dobre praktyki – wolontariat międzypokoleniowy oraz edukacja w zakresie zaangażowania i odpowiedzialności społecznej – praca systemowa nakierowana na różne grupy wiekowe – współpraca z wydziałami edukacji – współpraca z kuratorium oświaty
Zarządzanie	– biuro Gdańsk 2016 przy współpracy z kluczowymi partnerami – koordynatorzy odpowiedzialni za wdrożenie działań w sektorach – wzmocnienie instytucjonalne istniejących struktur związanych z wolontariatem w Metropolii – projekt „Synergia”
Rekrutacja i motywowanie wolontariuszy	– „pakiet startowy” wolontariusza/ki wraz z podręcznikiem wolontariatu – szkolenia: wstępne, profilowe (dla różnych form wolontariatu), fakultatywne (podnoszące wiedzę i kwalifikacje) – program uznaniowy obejmujący między innymi spotkania integracyjne, gry miejskie, karty zniżkowe, jednolity ubiór i wiele innych form uznaniowych
Promocja	– poprzez organizacje parasolowe skupiające wolontariat, partnerów projektu oraz środki edukacji formalnej i nieformalnej
Ewaluacja	– model badania ewaluacyjnego monitorujący stan i rozwój wolontariatu w Metropolii oraz poziom merytoryczny poszczególnych etapów wdrażania modelu
Strategia	– publikacja dotycząca niniejszego modelu, planu strategicznego, struktury roboczej, narzędzi i źródeł finansowania

OD MODELU DO DZIAŁANIA. „SYNERGIA – SYSTEM

3. ORGANIZACJI WOLONTARIATU W GDAŃSKU”

Projekt „Synergia – system organizacji wolontariatu w Gdańsku” został zaplanowany na podstawie wypracowanego modelu wolontariatu metropolitalnego. Projekt na realizację tego działania został złożony przez Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku w ramach Funduszu Inicjatyw Obywatelskich w 2010 roku.

Poniżej przedstawiamy założenia programu, licząc że będzie on inspiracją dla samorządów i organizacji pozarządowych zainteresowanych wzmocnieniem wolontariatu na swoim terenie.

Celem „Synergii” jest usprawnianie działania struktury wewnętrznej i zewnętrznej Regionalnego Centrum Wolontariatu w Gdańsku poprzez wzmacnianie instytucjonalne organizacji oraz budowanie, wdrażanie i funkcjonowanie systemu obsługi wolontariatu w gdańskich organizacjach pozarządowych i instytucjach samorządowych.

„Synergia” zostanie osiągnięta poprzez realizację czterech kroków:

Najważniejszym efektem, który usprawni funkcjonowanie wolontariatu w Gdańsku jest wdrożenie narzędzi IT, takich jak funkcjonalny portal zawierający internetowe biuro pośrednictwa wolontariatu połączone z bazą danych. Główną funkcją portalu będzie informowanie, integrowanie, rekrutacja wolontariuszy i uczestników projektu. Na portalu będą umieszczane relacje z odbywających się akcji wolontariackich oraz z działań wszystkich uczestników projektu. Osoby zainteresowane współpracą będą mogły zgłosić się za pomocą elektronicznych formularzy. Witryna ma również posłużyć jako platforma wymiany doświadczeń, zawiązywania się partnerstw dotyczących nowych inicjatyw na rzecz społeczności lokalnej między reprezentantami sektorów dzięki funkcji wewnętrznego komunikatora (Intranet). Oprócz wymienionych funkcji na portalu będzie podwieszona baza danych dostępna początkowo tylko dla instytucji uczestniczących w projekcie po wpisaniu hasła. Baza zawierać będzie informacje o wolontariuszach/kach i instytucjach, pozwalając tym samym na sprawne wyszukiwanie beneficjentów według możliwie dużej liczby kategorii.

DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE ROZWÓJ WOLONTARIATU

4. METROPOLITALNEGO

4.1 Europejski Rok Wolontariatu 2011

Wolontariat został uznany przez Komisję Europejską jako kluczowy w budowaniu europejskiej obywatelskości, dowodem na to jest decyzja z dnia 27 listopada 2009 r. (2010/37/WE), na mocy której rok 2011 ustanowiono Europejskim Rokiem Wolontariatu Propagującym Aktywność Obywatelską. Rzeczpospolita Polska pozytywnie oceniła inicjatywę, co znalazło odzwierciedlenie w Stanowisku Rządu w sprawie Europejskiego Roku Wolontariatu.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej ustanowione zostało Krajowym Organem Koordynującym obchody ERW 2011 w Polsce. Departament Pożytku Publicznego jednostką właściwą dla prac przygotowawczych i wdrożeniowych dla obchodów Europejskiego Roku Wolontariatu 2011.

„Ogólnym celem Roku Wolontariatu jest zachęcanie Wspólnoty, państw członkowskich, władz lokalnych i regionalnych do podjęcia wysiłków na rzecz stworzenia warunków sprzyjających angażowaniu się społeczeństwa obywatelskiego w wolontariat w Unii Europejskiej, wspieranie tych wysiłków – zwłaszcza poprzez wymianę doświadczeń i dobrych praktyk – a także do podjęcia wysiłków na rzecz większego wyeksponowania wolontariatu w UE.”⁴

Dzięki zintensyfikowanym działaniom promocyjnym, poprzez kampanię ogólnopolską, ale również kampanie regionalne spodziewać się można znaczącego wzrostu zainteresowania wolontariatem, także wśród mieszkańców Pomorza.

Krajowe Priorytety ERW 2011

1. **Promocja wartości wolontariatu i korzyści z niego płynących.** Kreowanie mody na wolontariat – promowanie wolontariatu opartego na wiedzy i umiejętnościach.
2. **Wzmocnienie organizatorów wolontariatu.** Zwiększenie kompetencji organizatorów wolontariatu w zakresie zarządzania i motywowania wolontariuszy. Ułatwienie wymiany wiedzy i doświadczeń między koordynatorami wolontariatu w każdej dziedzinie.
3. **Wzmocnienie systemowego podejścia do wolontariatu.** Przegląd przepisów prawnych, wprowadzenie problematyki wolontariatu w treści dokumentów strategicznych, zainicjowanie prac nad długofalową polityką w zakresie rozwoju wolontariatu w Polsce.

4.2 Wolontariat Miast Gospodarzy UEFA EURO 2012™

Gdańsk jest jednym z czterech Miast Gospodarzy UEFA EURO 2012, które w ramach przygotowań wspólnie planują i będą realizować projekt Wolontariat Miast Gospodarzy UEFA EURO 2012™. Oddzielnie realizowany będzie projekt wolontariatu przez UEFA. Przewiduje się, że do dobrej organizacji mistrzostw Gdańsk w przestrzeni publicznej będzie potrzebował ok. 600 wolontariuszy i wolontariuszek. Kampanie promocyjne i informacyjne zwiększą z pewnością wzrost zainteresowaniem wolontariatem u kilku tysięcy osób. Dzięki wdrożeniu modelu oraz takim działaniom, jak przedstawiony wyżej projekt „Synergia”, będziemy mogli zagospodarować potencjał wolontariacki, zdobyty dzięki organizacji Mistrzostw Europy w piłce nożnej.

⁴ Decyzja Rady UE z 27.11.2009 r.

Celem projektu Wolontariat Miast Gospodarzy UEFA EURO 2012™ jest zapewnienie sprawnej, profesjonalnej i przyjaznej obsługi w przestrzeni publicznej zarówno wszystkich uczestników/czek UEFA EURO 2012, jak i mieszkańców/ek Gdańska i Metropolii. Równie ważne jest zapewnienie dobrego środowiska pracy dla każdego wolontariusza i wolontariuszki.

Wolontariuszem projektu w Gdańsku może zostać każdy, kto ma skończone 18 lat przed rozpoczęciem szkoleń i zna język angielski w stopniu komunikatywnym. Rekrutacja prowadzona będzie szeroko, tak aby w działania zaangażować zarówno młodzież, jak i osoby starsze, mieszkańców dużych i małych miast oraz osoby z niepełnosprawnościami.

W maju 2011 r. ruszy rozbudowany portal internetowy poświęcony projektowi Wolontariat Miast Gospodarzy UEFA EURO 2012™, prowadzonemu przez miasta, które będą gospodarzami piłkarskich mistrzostw Europy. Użytkownicy portalu będą mogli uzyskać szczegółowe informacje na temat celów projektu, zasad rekrutacji wolontariuszy, ich roli oraz wymagań, jakie muszą spełniać potencjalni kandydaci. Rekrutacja wolontariuszy na Euro 2012 ruszy jesienią 2011 r. Na przełomie października i listopada w portalu uruchomiona zostanie sekcja rekrutacji. Pozwoli ona na rejestrację zgłoszeń osób zainteresowanych pełnieniem roli wolontariusza/ki w trakcie turnieju w miastach gospodarzach, selekcję kandydatów oraz zapraszanie wybranych osób na rozmowy kwalifikacyjne. Rejestracja będzie prowadzona z wykorzystaniem elektronicznych formularzy.

5. ANIMOWANIE WSPÓŁPRACY ZE ŚRODOWISKIEM SZKOLNYM

Ważnym elementem rozwoju wolontariatu jest współpraca wewnątrz szkoły. Koordynacja wewnątrz szkoły jest niezbędnym warunkiem podniesienia aktywności uczniów/ennic i ich obywatelskiego zaangażowania. W 2008 r. Regionalne Centrum Informacji i Wspomagania Organizacji Pozarządowych przeprowadziło wśród kilkudziesięciu nauczycieli szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych badanie dotyczące poziomu wiedzy nauczycieli/ek na temat działań obywatelskich w Gdańsku i regionie. Wyniki pokazały, że prawie 80% koordynatorów/ek szkolnych zna do pięciu organizacji pozarządowych współpracujących z wolontariuszami/kami. Sprawia to, że oferta, która trafia do uczniów/ennic nie jest zróżnicowana, a tym samym nie jest atrakcyjna.

Dlatego tak ważna jest współpraca środowiska szkolnego ze środowiskiem organizacji pozarządowych, aby nauczyciele posiadali bieżące informacje na temat możliwości zaangażowania społecznego uczniów/ennic.

Wolontariat jest bardzo ważnym narzędziem wychowania obywatelskiego, które także jest misją szkoły. Pozwala także nabywać nowe umiejętności i doświadczenie niezbędne w życiu zawodowym.

Dzięki wolontariatowi uczniowie/innice mają możliwość rozwijać następujące postawy i umiejętności:

- a) osobowe:
- kształtowanie umiejętności współpracy w grupie (empatia, szanowanie odmiennych światopoglądów)
  - kształtowanie umiejętności pracy pod presją czasu i w stresie
  - kształtowanie postawy odpowiedzialności i samodzielności
  - identyfikowanie problemów i dobieranie najlepszych rozwiązań
  - nabywanie umiejętności analizowania i wyciągania wniosków

b) techniczne:

- poznanie zasad pracy biura, umiejętność obsługi urządzeń biurowych
- umiejętność wyszukiwania informacji
- umiejętność planowania i projektowania
- przedsiębiorczość
- komunikatywność

Edukacyjna rola wolontariatu znalazła potwierdzenie także w strategiach i rozporządzeniach, zarówno na szczeblu centralnym, jak i samorządowym. Zalecenia Ministerstwa Edukacji Narodowej dotyczące włączenia nauczycieli, uczniów i ich rodziców w inicjatywy prospołeczne zawarte są w programie „Bezpieczna i przyjazna szkoła”, który promuje otwarcie szkoły po godzinach lekcyjnych na potrzeby spotkań i działań organizacji młodzieżowych (harcerstwo, zespoły muzyczne, kluby turystyczne, filmowe itp.), a także zachęca do spędzania wolnego czasu na zajęciach sportowych, artystycznych czy informatycznych. Zakłada ponadto realizację szkoleń młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej w zakresie działalności społecznej oraz realizację autorskich projektów o charakterze lokalnym. Zadanie to ma na celu dostarczenie wiedzy i umiejętności niezbędnych do sprawnego i efektywnego prowadzenia aktywności społecznej o różnorodnym charakterze w środowiskach lokalnych oraz wzmocnienie pozycji liderów/ek młodzieżowych i promowanie autorskich projektów (por. Załącznik do uchwały nr 172/2008 Rady Ministrów z dnia 19 sierpnia 2008 r. rządowy program na lata 2008–2013 „Bezpieczna i przyjazna szkoła”).

Na podstawie założeń programu „Bezpieczna i przyjazna szkoła” można stwierdzić następujące korzyści płynące dla uczniów/ennic ze współpracy szkoły z sektorem pozarządowym:

- współpraca sprzyja stworzeniu „przyjaznego klimatu szkoły”, a przez to przeciwdziała patologiom społecznym, na które narażeni są uczniowie oraz zwiększa poczucie solidaryzmu w środowisku szkolnym;
- powiązanie procesu kształcenia z wychowaniem poprzez zaangażowanie ucznia w działania prospołeczne wpływa na rozwijanie wrażliwości społecznej oraz sprawia, że uczeń potrafi dokonywać samodzielnych wyborów, kształtuje i rozwija swoje zainteresowania, działa w oparciu o wewnętrzną motywację i jest odpowiedzialny za podejmowane decyzje i dokonywane wybory;
- wpływa na większą świadomość własnych praw i obowiązków obywatelskich oraz zwiększa zaangażowanie na rzecz środowiska lokalnego;
- przygotowuje ucznia/uczennicę do przyszłej pracy zawodowej poprzez rozwijanie praktycznych umiejętności dzięki zaangażowaniu w prace organizacji;
- kształtuje umiejętności liderkie młodego pokolenia.

Wolontariat jest dostrzeganą i coraz bardziej przyjmowaną formą przeciwdziałania patologiom społecznym, szczególnie w środowisku dzieci i młodzieży. Dobrze zorganizowany wolontariat szkolny wychodzi naprzeciw problemom społecznym zawartym m.in. w:

- ustawie z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2002 r. Nr 11, poz. 109, z późn. zm.);
- ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. Nr 111, poz. 535, z późn. zm.);
- ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473, z późn. zm.);
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485, z późn. zm.);
- ustawie z dnia 9 listopada 1995 roku o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996 r. Nr 10, poz. 55);

6. FINANSOWANIE WOLONTARIATU

Pomimo że w wielu konkursach wolontariat nie jest wymieniony wprost i może się wydawać, że niewiele jest możliwości finansowania działań wolontariackich, to jednak dzięki temu, że zawiera on w sobie wiele zakresów aktywności może być sfinansowany z różnych źródeł. Najważniejsze z nich przedstawiamy w poniższej tabelce.

ORGANIZATOR	ZAKRES	PRZEWIDYWANY TERMIN OGŁOSZENIA KONKURSU	KTO MOŻE APLIKOWAĆ	KONTAKT
Biuro Prezydenta Gdańska ds. Kultury Urzędu Miejskiego w Gdańsku	Realizacja zadań z zakresu kultury, sztuki i ochrony dóbr kultury – wspieranie przedsięwzięć związanych z rozwijaniem wolontariatu kulturalnego	IV kwartał 2011	Organizacje pozarządowe	Biuro Prezydenta ds. Kultury Urzędu Miejskiego w Gdańsku ul. Nowe Ogrody 8/12 80-803 Gdańsk pokój 130 tel.: +48 (0 58) 323 61 30 e-mail: bpk@gdansk.gda.pl
Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Gdańsku	Organizacja wolontariatu i kształcenia wolontariuszy	IV kwartał 2011	Organizacje pozarządowe	Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Gdańsku ul. 3 Maja 9 80-803 Gdańsk pokój 209 Tel.: +48 (0 58) 323 68 98 e-mail: wss-ngo@gdansk.gda.pl
Wydział Urbanistyki, Architektury i Ochrony Zabytków – Referat Rewitalizacji Urzędu Miejskiego w Gdańsku	Klub Młodzieży Klub Seniora	II kwartał 2011	Organizacje pozarządowe	Wydział Urbanistyki, Architektury i Ochrony Zabytków Referat Rewitalizacji Urzędu Miejskiego w Gdańsku ul. Nowe Ogrody 8/12, 80-803 Gdańsk tel.: +48 (0 58) 323 64 33 +48 (0 58) 323 64 33 fax: +48 (0 58) 323 64 84 www.gdansk.pl/rewitalizacja
Referat ds. Osób Niepełnosprawnych Urzędu Miejskiego w Gdyni	Realizacja zadań dotyczących działań na rzecz osób z niepełnosprawnością	październik/ listopad 2011	Organizacje pozarządowe	Referat ds. Osób Niepełnosprawnych Urzędu Miejskiego w Gdyni Aleja Marszałka Piłsudskiego 52/54 81-382 Gdynia pokój: 114a tel.: +48 (0 58) 66 88 790 e-mail: niepełnosprawni@gdynia.pl
Wydział Edukacji Urzędu Miejskiego w Gdyni	Edukacja prospołeczna	czerwiec 2011	Organizacje pozarządowe	Wydział Edukacji Urzędu Miejskiego w Gdyni ul. 10-go Lutego 24 81-364 Gdynia pokój: 606 tel.: +48 (0-58) 66 88 451 e-mail: wydz.edukacji@gdynia.pl
Centrum Aktywności Seniora Gdynia	Organizacja czasu wolnego „Gdynia 55+”	październik/ listopad 2011	Organizacje pozarządowe	CAS Gdynia ul. 3 Maja 27-31, 81-364 Gdynia www.cas.gdynia.pl

ORGANIZATOR	ZAKRES	PRZEWIDYWANY TERMIN OGŁOSZENIA KONKURSU	KTO MOŻE APLIKOWAĆ	KONTAKT
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji „Młodzież w Działaniu”	Wolontariat Seniorów Projekty mają na celu współpracę dwóch organizacji partnerskich z dwóch krajów w celu umożliwienia zrealizowania wolontariatu zagranicą osobom 50+	cyklicznie	Organizacje pozarządowe	FRSE ul. Mokotowska 43 00-551 Warszawa tel.: +48 (0-22) 463 13 23 e-mail: mlodziej@mlodziej.org.pl www.mlodziej.org.pl
	Akcja 1.1 Wymiany młodzieżowe	cyklicznie	– Organizacje pozarządowe – Lokalne i regionalne jednostki samorządowe – Nieformalne grupy młodzieży – Organizacje młodzieżowe aktywne na poziomie europejskim	
	Akcja 1.2 Inicjatywy młodzieżowe	cyklicznie	– Organizacje pozarządowe – Lokalne i regionalne jednostki samorządowe – Nieformalne grupy młodzieży – Organizacje młodzieżowe aktywne na poziomie europejskim	
	Akcja 1.3 Młodzież w demokracji	cyklicznie	– Organizacje pozarządowe – Lokalne i regionalne jednostki samorządowe – Nieformalne grupy młodzieży	
	Akcja 2 Wolontariat Europejski	cyklicznie	– Organizacje pozarządowe – Lokalne i regionalne jednostki samorządowe – Nieformalne grupy młodzieży – Organizacje młodzieżowe aktywne na poziomie europejskim – Międzynarodowa organizacja rządowa lub Podmiot działający dla zysku (tylko wtedy, gdy organizuje imprezy dla młodzieży z zakresu sportu lub kultury)	
Education, Audiovisual & Culture Executive Agency Culture Programme (2007–2013) Avenue du Bourget 1 (BOUR 04/13) B – 1140 Brussels	Promowanie obszaru kultury wspólnego dla wszystkich Europejczyków oraz zachęcanie do powstawania poczucia obywatelstwa europejskiego. Wspieranie europejskich festiwali kultury Promowanie obywatelstwa europejskiego oraz tworzenie platformy porozumienia pomiędzy kulturą Europy i krajów trzecich (które nie mogą bezpośrednio aplikować o środki)	cyklicznie nabór do 1 października	Instytucje publiczne lub prywatne posiadające osobowość prawną, których główna działalność związana jest ze sferą kultury	Punkt Kontaktowy Programu ul. Czackiego 3/5 lok. 405 Warszawa www.programkultura.eu

7. DOBRE PRAKTYKI WOLONTARIATU W METROPOLII

7.1 *Wkrętariusze*

Usterka? Żaden problem. Seniorzy mieszkający na osiedlu Brzeźno w Gdańsku mogli w końcu zapomnieć o ciekącym kranie, niedziałającym gniazdku i zepsutych drzwiczkach kuchennych. Przecież są Wkrętariusze: dwie Anie (19 i 24 l.), Gosia (21), Malwina (20), Piotr (23), Tadeusz (77), Marian (78), Wiesiek (72) i dwóch Jurków (71 i 72). Odwiedzali oni osoby potrzebujące drobnych napraw. A wszystko za podziękowanie i uśmiech, miłą rozmowę i kubek gorącej herbaty.

Projekt realizowany był w ramach programu społecznego „Seniorzy w Akcji” realizowanego przez Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „e” i Polsko-Amerykańską Fundację Wolności. Pomimo tego, że zakończyło się już finansowanie dla tego projektu, jest on dalej kontynuowany. Poszukiwane są też nowe źródła finansowania, tak aby program był prowadzony na jeszcze większą skalę.

7.2 *Program Gdańscy Akcjonariusze*

Gdańscy Akcjonariusze wspierają realizację nienastawionych na zysk wydarzeń o charakterze kulturowym, promocyjnym, naukowym, turystycznym itp. Dzięki tej inicjatywie i współpracy Gdańskich Akcjonariuszy z biurem Gdańsk 2016 znacznie uatrakcyjniliśmy wydarzenia z zakresu kultury. Akcjonariusze zaangażowali się m.in. w takie wydarzenia, jak: Światowy Festiwal Filmów Niezależnych UNICA, konferencja Globe Forum, festiwal All About Freedom, Noc Muzeów, festiwal Narracje. W pocie czoła, ale z nieustającym uśmiechem byli widocznymi na ulicach Trójmiasta, będąc ambasadorami wydarzeń kulturalnych wśród jego mieszkańców. Głównymi założeniami projektu Gdańscy Akcjonariusze są: uruchomienie możliwości włączenia się mieszkańców Gdańska w realizację wydarzeń odbywających się na terenie Miasta oraz wypracowanie modelowego profilu organizowania wolontariatu akcyjnego. Te założenia zostały już zrealizowane. Dzięki stronie internetowej, która umożliwia zgłaszanie się zarówno organizatorów wydarzeń, jak i osób, które chciałyby być Akcjonariuszami, wolontariusze na bieżąco otrzymują informacje na temat działań odbywających się w Gdańsku i mają możliwość aktywnie włączyć się w ich realizację. Gdańscy Akcjonariusze to inicjatywa Convention Bureau, Regionalnego Centrum Wolontariatu w Gdańsku i Gdańskiej Organizacji Turystycznej. Choć pierwotne źródło finansowania (projekt był finansowany w ramach mechanizmu norweskiego) projektu już się zakończyło, to realizatorzy znaleźli kolejne środki na jego kontynuację, obecnie projekt finansowany jest z PO FIO.

7.3 *Gdański Wolontariat Studencki, fundusz małych grantów na inicjatywy młodzieżowe*

Celem Gdańskiego Wolontariatu Studenckiego realizowanego w grudniu 2010 roku była przede wszystkim aktywizacja studentów gdańskich uczelni poprzez realizację mini projektów na rzecz dzieci i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym. Projekty były w drodze konkursu wybierane przez Fundację Edukacji Przedsiębiorczości Społecznej (FEPS) i dofinansowywane kwotą do 500 zł.

Tematyka projektów była dowolna, ograniczona wyłącznie wyobraźnią i możliwościami wolontariuszy. Warunki, jakie należało spełniać to m.in. grupa realizująca – min. trzy osoby, odbiorcami miały być przede wszystkim dzieci i młodzież zagrożona wykluczeniem społecznym.

W ramach projektu zostało dofinansowanych dziewięć mini-projektów, w których uczestniczyło około 80 młodych osób, które zrobiły coś dla kogoś, w tym wypadku dla dzieci. Projekt trafił do około 250 osób ze szkół podstawowych i gimnazjów. Pomysłami na projekty były: lekcje języków, wspólne malowanie bombek, wystąpienie chóru Politechniki Gdańskiej dla hospicjum, przygotowania do świąt w Domu Dziecka, świąteczny biwak dla dzieci czy warsztaty z budowania relacji w zespole. W kilku przypadkach wraz z zakończeniem projektu nie skończyło się zaangażowanie studentów. Warto tu wymienić przede wszystkim wolontariuszy, którzy po projekcie w Rodzinnym Domu Dziecka nr 2 wciąż odwiedzają to miejsce i urozmaicają czas wolny jego podopiecznym, czy przykład Chóru Politechniki Gdańskiej, w którym już są pomysły na kolejne koncerty dla dzieci.

7.4 *Wolontariat hospicyjny skazanych*

W czerwcu 2009 roku Polska otrzymała Kryształową Wagę Wymiaru Sprawiedliwości, prestiżową nagrodę przyznawaną przez Komisję Europejską i Radę Europy za projekt „Wolontariat skazanych w Polsce” realizujący nowatorską formę współpracy zakładów karnych z hospicjami i domami pomocy społecznej.

Współpraca ta rozpoczęła się w Gdańsku dzięki działaniom Fundacji Hospicyjnej. Prowadzi ona ogólnopolski program „WHAT – Wolontariat Hospicyjny jako narzędzie Akceptacji i Tolerancji dla osób opuszczających placówki penitencjarne” wynikający z pięcioletniej współpracy Hospicjum w Gdańsku z Zakładem Karnym w Gdańsku-Przeróbce. Celem projektu była reintegracja społeczna więźniów poprzez wolontariat hospicyjny, podnoszący kwalifikacje kurs sanitariusza, szkolenia interpersonalne oraz ofertę doradztwa zawodowego. Program WHAT realizowany jest w 12 jednostkach penitencjarnych. Efekty projektu WHAT finansowanego ze środków FIO to:

- 215 osób z ośrodków paliatywno-hospicyjnych przeszkolonych w WHAT;
- 276 osób z ośrodków penitencjarnych przeszkolonych w WHAT;
- 333 osoby biorące udział w zajęciach dla więźniów – kandydatów do wolontariatu hospicyjnego;
- 21 osób, które w ramach projektu zostały wolontariuszami hospicyjnymi, przybywając do pracy w ośrodkach paliatywno-hospicyjnych z półotwartego lub otwartego zakładu karnego.

Wstępne badania ankietowe pozwalają wnioskować, że włączenie penitencjariuszy do zespołu hospicyjnego, spotkanie z ludzkim cierpieniem, znacząco wpływają na poprawę funkcjonowania psychospołecznego uczestników projektu. Zaznaczyć również należy wymiar praktyczny wolontariatu więźniów i pozytywne nastawienie personelu hospicyjnego oraz pacjentów.

7.5 *Bank Inicjatyw Młodzieżowych – idea projektu Fundacji Pokolenia w Tczewie*

Bank Inicjatyw Młodzieżowych to miejsce, do którego młodzi ludzie mogliby przychodzić i wpisywać do opracowanego specjalnie w tym celu programu komputerowego swoje pomysły, już w formie projektów, na działania lokalne. Ponieważ w Fundacji Pokolenia działa także punkt informacyjno-poradniczy dla organizacji pozarządowych oraz małych i średnich przedsiębiorstw uzyskiwaliby jednocześnie informacje na temat możliwości sfinansowania projektów.

Podczas realizacji projektu przeprowadzane są warsztaty z młodzieżą szkół ponadpodstawowych, których zwieńczeniem jest Sejmik Młodzieży Aktywnej.

Przeprowadzone zostaną także Warsztaty Animacji Społecznej, które nauczą młodzież definiowania i rozwiązywania problemów ich środowiska oraz szkolenia z zakresu fundraisingu, które ułatwią

im orientację w możliwościach ubiegania się o fundusze z różnych źródeł. W dalszej perspektywie przewidywane jest przekazanie tych doświadczeń organizacjom pozarządowym z Obwodu Kaliningradzkiego, które wyraziły zainteresowanie inicjatywami.

Pomysł projektu narodził się podczas spotkań wolontariuszy, na których analizowane były potrzeby i możliwości rozwoju młodzieży w powiecie tczewskim. Dalsze prace nad rozwinięciem pomysłu prowadzone były na szkoleniu You Can Do It Yourself zorganizowanym w Szentes-Magyartés na Węgrzech.

7.6 Pociąg do Wolontariatu – aktywizacja osób niepełnosprawnych intelektualnie

Projekt zrealizowany przez sopockie Stowarzyszenie Na Drodze Ekspresji w partnerstwie z Polskim Stowarzyszeniem Na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Gdańsku w okresie od 1 września 2008 r. do 30 kwietnia 2009 r. otrzymał dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. W ramach projektu wsparciem objęto 12 sopocian z orzeczoną stopniem niepełnosprawności intelektualnej oraz 12 wolontariuszy. Tworzyli oni pary, które podejmowały prace na zasadzie wolontariatu na rzecz różnych podmiotów: Stowarzyszenie Profilaktyki i Promocji Zdrowia MEANDER (pomoc organizacyjno-porządkowa – przygotowywanie poczęstunku dla dzieci), Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów (wsparcie osób starszych – porządkowanie, robienie zakupów, towarzystwo), Miejska Biblioteka Publiczna (pomoc biurowa, porządkowanie księgozbiorów w wypożyczalni), Uczniowski Klub Sportowy SKOCZEK (pomoc organizacyjno-porządkowa), Zespół Szkół Specjalnych nr 5 (dwie pary – pomoc kuchenna), Sopockie Centrum Wolontariatu (prace biurowe, pomoc organizacyjno-porządkowa), Urząd Miasta (dwie pary – wprowadzanie danych do bazy ewidencji ludności), Dzienny Dom Pomocy Społecznej MOPS (pomoc organizacyjno-porządkowa) oraz Centrum Kształcenia Ustawicznego (drobne pomoce porządkowe w bibliotece CKU).

W ramach projektu odbyły się także kilkudniowe warsztaty umiejętności społecznych – „Bilet do Wolontariatu” dla osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz wolontariuszy, a także 14 spotkań integracyjnych w ramach „Klubu Ambitnego Wolontariusza WARS – Wolontariat – Aktywność – Rozwój – Spełnienie”.

7.7 Centrum Współpracy Młodzieży w Gdyni

Celem CWM jest rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego zarówno w Polsce, jak i w innych krajach Europy. Takiego, w którym obywatele czują się współodpowiedzialni za kształt demokracji i nie oczekują, że wszelkie ich sprawy załatwi państwo, ale sami organizują się wokół swoich potrzeb, przekonań, pragnień.

Sztandarowym działaniem CWM jest promowanie wolontariatu europejskiego wśród organizacji pozarządowych w województwie pomorskim. Dzięki działalności CWM wiele organizacji uzyskało status „organizacji goszczącej”, która przyjmuje wolontariuszy z innych krajów UE oraz status „organizacji wysyłającej”, która pomaga współpracującym z nią wolontariuszom działać na zasadach wolontariatu w organizacji z UE. Wolontariat europejski (EVS) to możliwość podjęcia pracy społecznej przez młodych ludzi w organizacji/instytucji nienastawionej na zysk (non-profit) zagranicą. Równocześnie jest to możliwość dla polskich organizacji non-profit do zaangażowania wolontariusza z zagranicy do swoich działań.

Wolontariusze mogą pracować w różnych miejscach. Najbardziej popularne to: praca z dziećmi, osobami z niepełnosprawnościami czy w organizacjach zajmujących się kulturą, ekologią czy też prawami człowieka (lub innych).

Wolontariusz, pracując w organizacjach, uczy się głównie poprzez doświadczenie. Podczas pobytu na wolontariacie młodzi ludzie zdobywają nową wiedzę oraz umiejętności, uczą się języków obcych oraz poznają nową kulturę, co wpływa na ich rozwój osobisty i zawodowy.

W EVS uczestniczyć może każdy w wieku 18-30 lat. Zasadą programu jest otwartość dla wszystkich młodych ludzi niezależnie od doświadczenia, wykształcenia i umiejętności.

Od wolontariuszy można jednak oczekiwać konkretnych cech osobowościowych (np. otwartość, kreatywność) oraz motywacji do pracy.

Czas trwania wolontariatu to od dwóch tygodni do dwunastu miesięcy. Koszty wyjazdu i pobytu wolontariusza pokrywa program „Młódzież w Działaniu”.

Każda organizacja non-profit może wysyłać polskich wolontariuszy na projekty za granicą bądź przyjmować zagranicznych wolontariuszy w Polsce. Organizacja musi uzyskać status „akredytowanej organizacji EVS”. Akredytacją i wnioskami o sfinansowanie pobytu/wyjazdu wolontariuszy zajmuje się Narodowa Agencja Programu „Młódzież w Działaniu” (www.mlodziw.org.pl).

7.8 Działanie – Organizacja – Kreatywność – Inicjatywa

Projekt DOKI realizowany jest przez Urząd Miejski w Gdyni. Skierowany jest do uczniów szkół ponadgimnazjalnych i studentów, którzy chcą się angażować w szeroko pojętą miejską aktywność. Projekt cieszy się bardzo dużym zainteresowaniem wśród młodych gdynian. W warsztatach przygotowanych przez specjalistów brało udział nawet kilkudziesięciu wolontariuszy. W bazie DOKów zarejestrowanych jest już ponad 200 wolontariuszy.

Na hasło „Uaktywnij się” – jak co roku odpowiedziały setki młodych ludzi, którzy mogli zobaczyć, jak wygląda od zplecza organizacja imprez masowych i wydarzeń kulturalnych. W roku 2010 wolontariusze mogli uczestniczyć w takich imprezach, jak: Noc Świętojańska, Gdynia Sailling Days, Heineken Open'er Festival, Mistrzostwa Polskie w Aquathlonie, festiwal Globaltica, festiwal Rytmu i Ognia FROG, Scena Koncertowa Ucho, Scena Letnia Teatru Miejskiego oraz Bike Gdynia Maraton.

DOKI można czytać także jako skrót od słów: działanie, organizacja, kreatywność, inicjatywa i właśnie tym mogą wykazać się młodzi gdynianie. Dla wolontariuszy przygotowano ciekawe zadania, między innymi: koordynacja poszczególnych elementów programu, pomoc w organizacji pracy mediów podczas festiwalu, obsługa gości zagranicznych, przygotowywanie biuletynu i gazety festiwalowej oraz wydawanie akredytacji dla dziennikarzy. Jest to dla nich szansa na zdobycie nowej wiedzy, nawiązania ciekawych kontaktów oraz wymiany doświadczeń. Dzięki temu mogą rozwijać swoją samodzielność, a także wykazać się kreatywnością.

WOLONTARIAT W PYTANIACH, CZYLI JAKIE WĄTPLIWOŚCI

8. NASUWAJĄ SIĘ NAJCZĘŚCIEJ WOLONTARIUSZOM

Nie mam tyle czasu...

Ponieważ wolontariat to pomoc dobrowolna, to Ty decydujesz, ile czasu chcesz przeznaczyć na swoje zaangażowanie. Możesz zaangażować się w wymiarze kilku godzin rocznie, miesięcznie bądź tygodniowo. Wszystko zależy od Ciebie i od Twoich możliwości.

Wolontariat jest dla młodych...

Wolontariat to miejsce dla każdego. W większości państw zdecydowanie przeważają osoby dojrzałe. Wasze doświadczenie jest nieocenione, a chętnych do korzystania z niego na pewno nie brakuje. Warto się przełamać i spróbować!

Ja pracuję za darmo, a innym za to płacą...

Wiele organizacji pozarządowych, zwłaszcza stowarzyszenia nie zatrudniają płatnego personelu i pracują społecznie. Są również organizacje, które prowadzą wiele dużych inicjatyw, które bez pracowników nie mogłyby być realizowane. Wolontariat jest szansą na poszerzenie inicjatyw prowadzonych przez organizację. Np. hospicja, żeby móc profesjonalnie opiekować się terminalnie chorymi pacjentami, potrzebują profesjonalnej kadry, lekarzy, pielęgniarek, salowych. Zadanie wolontariuszy natomiast polega m.in. na towarzyszeniu pacjentom, organizowaniu im czasu, a także na przeprowadzaniu akcji charytatywnych, których celem jest zdobycie funduszy na prowadzenie hospicjum.

Chodzenie na pocztę albo mycie podłogi niczego mnie nie nauczy...

Wybierając działania, w które chcesz się zaangażować, zawsze bierz pod uwagę swoje „interesy”. Wolontariat to pomoc, za którą nie otrzymuje się wynagrodzenia finansowego, natomiast coraz mniej osób sądzi, że jest to pomoc bezinteresowna. Dla jednej osoby jest ważne poczucie bycia potrzebnym, dla innej możliwość poznania nowych osób, a jeszcze inna osoba chce zdobyć kompetencje, które w przyszłości zwiększą jej szanse na znalezienie wymarzonej pracy. Każda z tych motywacji jest właściwa, trzeba tylko odnaleźć takie organizacje i takie działania, które pomogą nam osiągnąć postawione przed sobą cele.

Mieszkam w małej miejscowości, w której nic się nie dzieje, a do miasta jest za daleko.

W czasach, kiedy dostęp do komputera i internetu jest powszechny, na sile zyskuje tzw. e-wolontariat. E-wolontariat to możliwość zaangażowania się na rzecz organizacji, instytucji czy osoby poprzez wykonywanie różnych czynności na odległość, z wykorzystaniem komputera z dostępem do Internetu. Może to być np. promowanie działań organizacji na portalach i forach społecznościowych, redakcja i tłumaczenie tekstów, rozmowa z wykorzystaniem komunikatorów internetowych, poszukiwanie sponsorów, tworzenie baz danych, stron internetowych i wiele innych.

Jakie prawa mi przysługują?

Najważniejsze to wolność wyboru. Organizacje i instytucje, w których chcesz się zaangażować, mają swoje zasady, chociażby w formie regulaminu. Jednak już podczas pierwszego spotkania, powinny Cię o tych zasadach poinformować, a tylko od Ciebie zależy, czy je przyjmiesz i zaczniesz współpracę, czy może nie odpowiadają Ci one i powinieneś szukać innych możliwości i instytucji w których pracę się zaangażujesz. Wolność wyboru to także możliwość zakończenia współpracy w dowolnym momencie i powiedzenia „nie”, jeśli jakieś działanie Ci nie odpowiada. Jednak nie powinno to być zrobione od razu, tak aby organizacja miała szansę znaleźć i przygotować inną osobę do tego zadania.

Masz także prawo do ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków, organizacja powinna także (choć nie ma takiego obowiązku) ubezpieczyć Cię od „odpowiedzialności cywilnej”, jeśli istnieje ryzyko, że przez nieświadome i niecelowe działania możesz wyrządzić komuś krzywdę. Jeżeli tak się stanie, to nie Ty, tylko ubezpieczyciel wypłaca odszkodowanie osobie pokrzywdzonej.

Przysługuje Ci także zwrot kosztów dojazdów, które ponosisz w związku ze swoją działalnością wolontariacką, choć możesz się zrzec prawa do ich zwrotu.

Co zyskam?

Wiele organizacji organizuje szkolenia dla swoich wolontariuszy, wiedząc że podnoszenie ich kwalifikacji leży także w ich interesie. Dzięki temu podnosisz swoje kompetencje i zdobywasz nowe umiejętności. Ważny jest też aspekt integracyjny, często organizowane są spotkania dla wolontariuszy albo wolontariusze zapraszani są na okolicznościowe wydarzenia. Masz szansę nawiązać wiele znajomości, które często trwają, nawet po zakończeniu Twojej pracy jako wolontariusz. Zdobędziesz wiedzę na temat organizacji pozarządowych.

Jak znaleźć miejsce, gdzie jestem potrzebny/potrzebna?

Na końcu tej publikacji, znajdują się adresy miejsc, które pomogą Ci wybrać taki sposób działań i taką organizację, które pozwolą Ci osiągnąć poczucie satysfakcji.

PODSTAWOWE INFORMACJE DLA WOLONTARIUSZY

9. I ORGANIZATORÓW WOLONTARIATU

Prawa i obowiązki wolontariuszy

Obowiązki:

- Wolontariusz nie pobiera wynagrodzenia za wykonywane czynności;
- Posiadanie kwalifikacji i spełnianie wymagań odpowiednich do rodzaju i zakresu świadczonej pomocy, jeśli prawo tak nakazuje – przykład: kwestowanie nie wymaga dodatkowych kwalifikacji, natomiast zastrzyk wykonać może jedynie osoba z odpowiednimi zaświadczeniami (wykształcenie pielęgniarskie);
- Osoba niepełnoletnia może zostać wolontariuszem jedynie za pisemną zgodą rodzica lub opiekuna.

Prawa:

- Obowiązkowe pisemne porozumienie (umowa), gdy świadczenie wolontariusza na rzecz danej instytucji trwa powyżej 30 dni. W przypadku pierwszych 30 dni korzystający jest zobowiązany potwierdzić na piśmie treść porozumienia tylko wtedy, gdy wolontariusz zażąda takiego potwierdzenia, ale wystarczy również porozumienie ustne. Porozumienie musi zawierać informacje o zakresie, obowiązkach i czasie wykonywanych świadczeń, a także opis możliwości rozwiązania porozumienia (wzór umowy);
- Na prośbę wolontariusza korzystający potwierdza treść porozumienia, wydaje pisemne zaświadczenie oraz opinię o wykonywaniu świadczeń;
- Korzystający ma obowiązek informowania wolontariusza o przysługujących mu prawach i obowiązkach oraz zapewnia dostępność tych informacji;
- Wolontariuszowi przysługuje ubezpieczenie z tytułu wypadku przy wykonywaniu świadczeń;

- Wolontariusza trzeba poinformować o ryzyku dla zdrowia i bezpieczeństwa związanym z wykonywanymi świadczeniami oraz o zasadach ochrony przed zagrożeniami. Należy także zapewnić mu higieniczne i bezpieczne warunki pracy oraz odpowiednie środki ochrony indywidualnej uzależnione od rodzaju świadczeń i zagrożeń związanych z ich wykonywaniem;
- Korzystający ma obowiązek pokrycia kosztów podróży służbowych i diet wolontariusza;
- Jeżeli wolontariusz wykonuje świadczenia przez okres nie dłuższy niż 30 dni należy mu się ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków ze strony korzystającego. Powyżej 30 dni – na podstawie umowy pisemnej – wolontariusz jest ubezpieczony przez państwo (więcej w dziale ubezpieczenia). Korzystający może pokryć inne niezbędne koszty ponoszone przez wolontariusza oraz koszty szkoleń. Jednak nie musi tego robić.

Ubezpieczenia⁵:

Zgodnie z ustawą wolontariusz, który współpracuje z korzystającym nie dłużej niż 30 dni, musi mieć wykupione przez korzystającego ubezpieczenie od nieszczęśliwych wypadków. Po 30 dniu przechodzi pod opiekę państwa polskiego z mocy ustawy o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz. U. Nr 199, poz. 1674), w art. 2 dodaje się pkt 12 w brzmieniu: „przy wykonywaniu świadczeń przez wolontariusza, o którym mowa w art. 2 pkt 3 ustawy z dnia 26 marca 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873) i objęty jest ubezpieczeniem wypadkowym”. Należy oczywiście zawrzeć z wolontariuszem stosowne porozumienie o współpracy na piśmie, które zaświadcza o tym, że wolontariusz z daną organizacją bądź instytucją współpracuje. Zgodnie z brzmieniem art. 46 ust. 1 ustawy wolontariuszowi mogą przysługiwać świadczenia zdrowotne na zasadach przewidzianych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym. Jednak korzystający nie jest zobowiązany do płacenia składki na ubezpieczenie zdrowotne wolontariusza. Organizacje i instytucje, korzystające z pracy wolontariusza, powinny także pomyśleć o ubezpieczeniu OC, zwłaszcza wtedy, gdy wolontariusz pracuje bezpośrednio z podopiecznymi danej organizacji czy instytucji. Koszty ubezpieczenia OC ponosi organizacja korzystająca.

Wiek wolontariuszy:

Wolontariuszami mogą zostać osoby:⁶

- a) o pełnej zdolności do czynności prawnych (osoby, które ukończyły lat 18),
- b) o ograniczonej zdolności do czynności prawnych (osoby, które ukończyły lat 13, a nie ukończyły lat 18),
- c) nieposiadające zdolności do czynności prawnych (osoby, które nie ukończyły lat 13). W tym wypadku decyzję o przystąpieniu dziecka do lat 13 podejmuje jego opiekun prawny.

Jedyną ustawą mówiącą o granicy wieku wolontariuszy jest ustawa o zbiórkach publicznych. Wolontariusze kwestujący podczas zbiórki publicznej muszą mieć ukończone 16 lat. Obowiązek ten nie dotyczy organizacji pozarządowych, posiadających status OPP (organizacji pożytku publicznego), mogą one korzystać ze świadczeń wolontariuszy, którzy nie ukończyli 16 roku życia.

⁵ Ustawa z dnia 26 marca 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873).

⁶ Kodeks cywilny, art. 10 par. 1.

10. OŚRODKI WOLONTARIATU W METROPOLII

Regionalne Centrum Wolontariatu w Gdańsku

ul. Ks. Józefa Zator Przytockiego 4
80-245 Gdańsk Wrzeszcz
tel. 0 58 341 61 77
e-mail: gdansk@wolontariat.org.pl
infolinia: 0800 300 594

Lokalne Centrum Wolontariatu w Tczewie

ul. Kościelna 7
83-110 Tczew
tel/fax: 0 58 530 24 81, 698 48 79 43
e-mail: tczew@wolontariat.org.pl
www.cwtczew.fora.pl

Sopockie Centrum Organizacji Pozarządowych Centrum Wolontariatu

ul. Czyżewskiego 16
81-706 Sopot
tel./fax 0 58 341-83-52
e-mail: wolontariat@scop.pl
www.wolontariat.scop.pl

Centrum Współpracy Młodzieży

ul. Komandorska 42/4
81-232 Gdynia
tel. 0 58 620 24 80
fax 0 58 660 64 45
e-mail: cwm@cwm.org.pl
www.cwm.org.pl

Stowarzyszenie Morena

ul. Jaśkowa Dolina 7
80-252 Gdańsk
tel. 0 58 344 41 11
e-mail: morena@morena.org.pl
www.morena.org.pl